

stemning ogsaa maa føre til, at Arbejdet igen optages. Men efter det, vi nu har oplevet i den senere Tid, kan det ikke undgaa, at der i vide Kredse rejser sig den største Uro med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorledes det hele nu skal udvikle sig.

Det er jo saaledes, at Strejken, Arbejdsstandsningen, ifølge sit Væsen, i Virkeligheden er et Brud paa Samfundets Retsorden. Hvis Strejkerne var indskrænkede i al Almindelighed dertil, at de, der var enige, vægrede sig ved for deres Vedkommende at udføre det paagældende Arbejde, var det kun en Udøvelse af Selvbestemmelsesretten. Men det er ikke det, der bærer Strejken, og en Strejke alene paa dette Grundlag falder til Jorden, det er noget helt andet, det kommer an paa. Strejkens hele Væsen beror paa den Magt, der ligger deri, at ingen andre faar Lov til at udføre dette Arbejde. Saaledes som Strejken historisk har udviklet sig, er den dukket op som Forsvar og Magtmiddel for dem, der i Forvejen var de svage, som har ment, at de ikke kunde og maaske heller ikke ad andre Veje kunde have fremmet deres Interesser, saaledes som det var naturligt og rigtigt at gøre det. Jeg siger dette udtrykkelig, fordi vi alle har haft og har en ikke ringe Grad af Sympati for de Bevægelser, der i Tidens Løb har benyttet Strejker som et Middel til at vinde frem.

Men dette er kun den ene Side af Sagen, og dette kunde kun gælde, saa længe man med Rette kunde tale om en stor Nødstilstand, en Svaghedstilstand indenfor de paagældende Samfundsklasser. Og dette er i alt Fald ved at forandre sig. Vel har vi endnu ikke faaet ophævet den demokratiske Samfundsorden i hele Europa, hvorefter det er Flertallet, der er afgørende; men der er jo stærke Kræfter i Bevægelse nogle Steder, som netop vil sætte dem, der hidtil har været de svageste, i Besiddelse af hele Magten. Men i alt Fald er det klart, synes det mig, og det maa blive mere og mere klart for os, at Strejker som Magtmiddel truer med at vende sig mod selve Arbejderne, som med saa stort Udbytte i mange Aar har anvendt dem, og at Strejker som Magtgrundlag bryder igennem alt andet og til sidst synes at være den Faktor, der skal bestemme alle Forhold i Samfundet. Naar det efterhaanden udvikler sig dertil, at hver af de interesserede Grupper har samlet sig til en Organisation, til en Enhed, naar den

ene strejker imod den anden, og ved Hjælp af den ubrydelige Klausul om, hvad der rammer Skruebrækkerne, forhindrer, at Arbejdet optages af andre, saa lykkes det efterhaanden at faa Samfundet opløst i en Række Klaner, der kæmper imod hinanden uden Hensyn til Lovgivning, uden Hensyn til Regering og uden Hensyn til Retsregler. Vi har dette i nogen Grad for Øje for Tiden. Vi har Strejker, der ikke mere synes at tage Sigte paa at hjælpe svage Dele af Samfundet til bedre Lønvilkaar, men som søger paa anden Maade at manifestere og underbygge disse Klandannelsers, Gruppedannelsers Magt. Det er i Dag Havnearbejderne, vi har set; det kan i Morgen maaske i Lighed med, hvad der er sket i Udlandet, være Bankembedsmændene eller Apotekerne eller hvem, der nu falder paa at slaa sig sammen for at standse Samfundets Gang og Arbejder. Og der er det ejendommelige ved saadanne Standsninger, at de medfører ikke alene for det hele Samfund store Tab, men de rammer ogsaa andre Kredse i Samfundet med overordentlig stor Kraft. Naar man nu tænker for Eksempel paa Arbejdsstandsningen i Havnen, er det allerede i Dag her fremhævet, at her er Tale om uhyre Tab og Udgifter, naar der ligger fremmede udenlandske Skibe, som skal have Liggedagspenge betalt op til 40.000 Kr. om Dagen; og saa fremt disse Tab falder paa danske Importører, er det store Tab. Man kunde da spørge, med hvilken moralsk Ret, og man burde kunne spørge, med hvilken juridisk Ret Havnearbejderne kan paatøre dette Tab baade paa Samfundet og paa de Grupper, som maaske maa bære det. Det var fristende at spørge, om ikke de, der lider disse store Tab, havde naturlig Ret til at henvende sig til dem, der har forarsaget det, og bad dem om at være saa venlige selv at bære Byrderne ved deres Handlinger. Jeg har en Følelse af, at man kan ikke i det lange Løb udskyde det Spørgsmaal fra Diskussion i Lovgivningsmagten: I hvilket Omfang er Strejker lovlige i dette Land? Man kan saa meget mindre gøre det, som man andetsteds ikke er saa angst for at røre ved Spørgsmaalet og tage fat paa det, som vi maaske er her i Landet. Da jeg i Januar opholdt mig i London, var jeg Vidne til nogle omfattende Strejker, som ikke var Lønstrejker, men politiske Strejker. Det drejede sig om, at man standsede Baneforbindelserne i London, der jo spiller den allerstørste Rolle for den store Be-